

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku L. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o wysokość emerytury oraz renty oraz ustalenie wartości kapitału początkowego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 5 grudnia 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 23 maja 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 23 maja 2018 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczonego L. S. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. z dnia 29 listopada 2017 r., umarzającego postępowanie wywołane wniesieniem odwołania od decyzji z dnia 12 grudnia 2016 r. w zakresie objętym decyzjami z dnia 30 czerwca 2017 r. i 3 lipca 2017 r., a w pozostałym zakresie oddalił odwołanie od decyzji z dnia 12 grudnia 2016 r. oraz oddalił odwołania od decyzji z dnia 30 czerwca 2017 r. i 3 lipca 2017 r.

Ubezpieczony L. S. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 23 maja 2018 r., zaskarżając ten wyrok w całości

i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 378 § 1 k.p.c., a także naruszenie prawa materialnego, to jest art. 3 k.c., art. 6 k.c., art. 15 ust. 1 i 2a, art. 25 ust. 1, art. 6 ust. 2 pkt 14 lit. a, art. 7 pkt 5 lit a, art. 174 ust. 2 pkt 1 i 2, art. 114 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniach społecznych z tytułu wypadków i chorób zawodowych oraz art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. (w skardze nie określono, o jaką ustawę chodzi).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia, podnosząc, że „oczywista zasadność skargi w świetle sformułowanych zarzutów naruszenia art. 378 k.p.c. poprzez nierozpoznanie w granicach apelacji, polegająca na rozpoznaniu wszystkich zarzutów apelacji we wskazanym zakresie, a także art. 328 poprzez braku uzasadnienia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia i poprzestaniu na lakonicznym stwierdzeniu, że niezasadne są również zarzuty dotyczące wysokości przyznanej renty wypadkowej, albowiem w przedmiotowej sprawie Sąd Apelacyjny szerzej rozpisuje się co do kwestionowania przez Skarżącego zarobków osiągniętych w okresie od 1.12.1972 do 31.12.1973 r., a także co do błędnego ustalenia przez organ rentowy kapitału początkowego, a w ogóle w uzasadnieniu nie odnosi się do szeregu naruszeń prawa materialnego wskazywanego przez Skarżącego zarówno w petitum apelacji, jak i uzasadnieniu apelacji związanych z ustaleniem wysokości renty wypadkowej, która została przyznana, a jest cały czas kwestionowana przez Skarżącego. Nie rozpoznanie zarzutów apelacji stanowi rażące naruszenie art. 378 k.p.c. Po lekturze apelacji Skarżącego wynika, iż chce on dokonać wykładni prawa materialnego, które wymienia w petitum pisma, jak i na początku swojego uzasadnienia. Sąd Apelacyjny nie wypowiedział się co do podnoszonych przez niego naruszeń, a także sposobu wyliczenia przez niego renty wypadkowej. Sąd Apelacyjny w sposób skrótowy i lakoniczny odnosi się w swoim uzasadnieniu do wskazanych wyżej zarzutów, co w chwili obecnej uniemożliwia dokonanie kontroli kasacyjnej w tym zakresie”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Należy także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go

zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Abstrahując bowiem od tego, że jest on sformułowany w sposób bardzo chaotyczny pod względem gramatycznym i stylistycznym, co uniemożliwia, a każdym razie znacznie utrudnia zrozumienie właściwych intencji skarżącego, to deklarując naruszenie art. 378 (bez określenia jednostki redakcyjnej tego przepisu) k.p.c., nie określa, do których konkretnie zarzutów apelacyjnych Sąd drugiej instancji się nie ustosunkował i poprzestaje w tym względzie na lakonicznym stwierdzeniu, że chodzi o podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego oraz zarzuty dotyczące wyliczenia renty wypadkowej.

Niezależnie jednak od powyższych spostrzeżeń, Sąd Najwyższy przypomina, że w jego orzecnictwie za utrwalony należy uznać pogląd, zgodnie z którym użyte art. 378 § 1 k.p.c. sformułowanie, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę „w granicach apelacji”, oznacza, między innymi, iż sąd ten rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestając na materiale zebranym w pierwszej instancji, ustala podstawę prawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji i orzeka co do istoty sprawy stosownie do wyników postępowania, nie wykraczając poza wniosek zawarty w apelacji i nie naruszając zakazu *reformationis in peius* (por. w szczególności uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07,

OSNC 2008 nr 6, poz. 55). Oznacza to, że nie narusza art. 378 § 1 k.p.c. sąd, który w granicach zaskarżenia dokonuje własnych ustaleń faktycznych i odnosi je do przyjętej przez siebie podstawy materialnoprawnej, nawet niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji, gdyż te, jeśli dotyczą przepisów prawa materialnego, nie wiążą sądu drugiej instancji. Innymi słowy, Sąd drugiej instancji jest związany apelacyjnymi zarzutami naruszenia przepisów postępowania, natomiast nie wiążą go zarzuty materialnoprawne.

Wypada też zauważyć, że Sąd drugiej instancji, wbrew odmiennemu stanowisku skarżącego, szczegółowo ustosunkował się do kwestii związanej z prawidłowością ustalenia wysokości przyznanej skarżącemu renty wypadkowej, odwołując się w tym zakresie do rozstrzygnięć zapadłych w dwóch kolejnych postępowaniach sądowych zakończonych prawomocnymi wyrokami oraz dodając, że podnoszone przez skarżącego w niniejszej sprawie zarzuty odnoszące się do tej kwestii stanowią powtórzenie zarzutów ocenionych już w tamtych postępowaniach.

Przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może uzasadniać także sugestia, jakoby Sąd drugiej instancji naruszył art. 328 (również bez określenia jednostki redakcyjnej tego przepisu) k.p.c. I tu bowiem skarżący ogranicza się do stwierdzenia wytykającego brak uzasadnienia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, co nie może być uznane za wywód prawny, z którego wynikałaby oczywista zasadność skargi kasacyjnej. Ponadto uzasadnienie zaskarżonego wyroku, wbrew odmiennemu stanowisku skarżącego, szczegółowo odnosi się do spornych w sprawie okoliczności związanych z oceną prawidłowości zaskarżonych decyzji organu rentowego, których przedmiot, co wymaga podkreślenia, wyznaczał przedmiot orzekania i rozstrzygnięcia w postępowaniu sądowym. Decyzje te dotyczyły zaś jedynie ustalenia wartości kapitału początkowego oraz emerytury należnej skarżącemu.

Zdaniem Sądu Najwyższego, skarżący nie wykazuje zatem, że w postępowaniu Sądu drugiej instancji doszło do naruszenia powołanych w ocenianym wniosku przepisów, a w szczególności, że ewentualne naruszenia w tym zakresie miały kwalifikowany charakter, jak tego wymaga art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżący nie wykazał potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji swojego postanowienia. Z kolei w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., mając na względzie, że organ rentowy w odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwanego domagał się jedynie oddalenia skargi kasacyjnej i tylko z tym wnioskiem wiązał równocześnie sformułowany wniosek o zasądzenie od strony pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego. Sąd Najwyższy podziela zaś jednolicie prezentowany w judykaturze pogląd, że nie ma podstaw do przyznania kosztów postępowania kasacyjnego stronie, która w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie dostrzegła wad tej skargi uniemożliwiających jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania, a wniosek o koszty wiązała z innym oczekiwanym rozstrzygnięciem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2012 r., II CSK 397/12, LEX nr 1288636 oraz orzecznictwo tam powołane).